

Overweging 29e zondag door het jaar A 16 oktober 2011
Leny Beemer- de Vos Dominicuskerk Utrecht

Jesaja 45,1.4-6 en Mattheüs 22,15-21

Vandaag lijken de lezingen ons een beetje op het verkeerde been te zetten. Meestal worden aardse machthebbers geplaatst tegenover de macht, die God voorstaat. Er wordt in de Schriften heel wat afgegeven door profeten op tirannen en koningen. En dan wordt die koning Kores, een buitenlandse koning nog wel van een land waar het volk Israël in ballingschap moest leven, Gods Gezalvde, Messias genoemd. Deze Kores laat het volk terugkeren naar Jeruzalem.

Ook de evangelielezing is verwarrend. Hoe kan Jezus nu zeggen, dat de keizer, de bezetter, ook maar zijn deel moet krijgen?

Hoe rijmen we dat met het veelal geschetste beeld in de Schriften van goed tegenover kwaad, van wereldlijke macht tegenover het belang van de kleine mensen?

Nog zoiets: Farizeeën en Herodianen lijken een soort monsterverbond gesloten te hebben tegenover Jezus. Herodianen immers collaboreren met de keizer, Farizeeën zijn daar juist fel op tegen. Wat is dan het bedreigende in Jezus dat ze samen doet optrekken tegen Hem?

We merken wel, dat in de lezingen van de afgelopen zondagen uit het evangelie van Mattheüs de stemming steeds grimmiger wordt. De tegenstellingen in de parabels tussen wat Jezus voorstaat en wat de praktijk van Farizeeën en andere machthebbers inhoudt, worden scherp aangezet. Wat Jezus doet, is elke onwaarachtigheid en huichelarij ontmaskeren, van wat voor factie dan ook. En dat is bedreigend.

Kennelijk is het onderscheiden van wat goed en wat niet goed is, wat van God en wat niet van God is, niet eenvoudig. De scheidslijnen liggen volgens de verhalen van vandaag duidelijk niet in de ene groep tegenover de andere. De scheiding van wat van God en wat niet van God is loopt dwars door alle geijkte groeperingen heen. Of het nu gaat om nationaliteit, geloof, politieke partij of wat dan ook waar je denkt bij te horen, waarmee we elkaar in een hokje plaatsen, kennelijk is dat niet het criterium.

Dat is wel iets om over na te denken! Wat we als 'eigen' beschouwen is niet per definitie goed.

Afgelopen woensdag op de eerste van een serie thema-avonden over Hete Hangijzers in onze samenleving met daarbij de vraag, of wij als christenen daarover nog iets speciaals hebben in te brengen, hadden we een levendige discussie over het thema leiderschap en vertrouwen. De aanwezigen werd gevraagd of ze één politicus konden noemen, die ze hun vertrouwen zouden durven geven voor de toekomst van Nederland. Heel wonderlijk ging het toen ineens niet meer om alleen maar politieke kleur of partijprogramma, maar vooral ook om integriteit, die iemand uitstraalt. We voelen haarfijn aan, wie betrouwbaar is, wie ook oprecht probeert te doen waar hij of zij voor staat. En vooral kwam naar voren, dat het er steeds om gaat, of iemand oog heeft voor wat mensen bezielt en bezighoudt, om iemand die het belang voor allen voor ogen heeft en verdedigt, ook al moeten er soms moeilijke en zelfs pijnlijke keuzes worden gemaakt. Op de een of andere manier zien we allemaal de complexiteit van goed leiderschap en de noodzaak tot maatregelen. Maar als een leider open en duidelijk is, afwegingen naar voren brengt, ook eigen twijfels en vragen laat zien, dan herkennen we in zo iemand een mens met goede bedoelingen, en geen door spindokters aangejaagd propagandafiguur.

De vraagstellers in het evangelie denken vanuit politieke tegenstellingen en facties. Jezus denkt dwars door die scheidslijnen heen. De vraag, die Jezus wordt gesteld, is een valse vraag, alsof het om een keuze zou gaan voor God óf voor de wereld. Dat is een vermeende tegenstelling. Voor God, zo horen we uit de oude Schriften, hoort de wereld erbij, is de wereld in wezen zijn/haar wereld. In die context kunnen wereldse (en religieuze) leiders Messiaans zijn, Gods Gezalfden, als zij uit zijn op bevrijding, vrede en goed leven voor elk mens aan hen toevertrouwd. Want dat is Gods programma, dat is het visioen van wat we noemen Gods koninkrijk.

Pas als leiders verworden tot leugenachtige machthebbers, tot tirannen en onderdrukkers, pas als leiders misleidend zijn en mensen angst aanpraten of opzetten tegen bepaalde groeperingen, pas dan moeten profeten in het geweer komen om ze te ontmaskeren. Zulke profeten zouden wij als geloofsgemeenschappen misschien ook wel meer moeten zijn. Ieder die leiding geeft, in het groot of in het klein, politiek of religieus, is bedoeld om instrument te zijn van hoe God het heeft bedoeld: een menswaardige wereld. En dat komt ieder mens toe!